

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยด้านการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา โดยศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาใน 8 ด้าน ตามแนวคิดของวอลตัน ซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์ ศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยและนำมาทำนายคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 97 คน เขต 2 จำนวน 79 คน และเขต 3 จำนวน 78 คน รวมทั้ง 3 เขต จำนวน 254 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (ประคอง กรรณสูตร, 2538, 11) คำนวณได้ที่ระดับความเที่ยงร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน

$$n = \frac{N}{1+Nd^2}$$

$$N = \text{ประชากร}$$

$$n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$d^2 = \text{ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ทางสังคมศาสตร์} = 5\%$$

แทนค่า

$$n = \frac{254}{1+(254)(0.05)^2}$$

$$= 155$$

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา และกลุ่มงาน

กลุ่มงาน	ประชากร (คน)				กลุ่มตัวอย่าง (คน)			
	เขต 1	เขต 2	เขต 3	รวม	เขต 1	เขต 2	เขต 3	รวม
กลุ่มอำนวยการ	18	18	17	53	11	11	10	32
กลุ่มบริหารงานบุคคล	17	15	16	48	10	9	10	29
กลุ่มนโยบายและแผน	12	9	10	31	7	5	6	18
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา	16	13	13	42	10	8	8	26
กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา	31	22	20	73	19	14	12	45
หน่วยตรวจสอบภายใน	3	2	2	7	2	2	1	5
รวม	97	79	78	254	59	49	47	155

กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก แบ่งเป็น 3 เขต ผู้วิจัยทำการเลือกเขตพื้นที่การศึกษาแบบเจาะจงทั้ง 3 เขต
2. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยแบ่งตามกลุ่มงานที่บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงาน จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 6 กลุ่ม โดยการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนประชากรที่นำมาคำนวณได้

3.2 ตัวแปรที่นำมาศึกษา

ข้อมูลที่รวบรวมมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถระบุดอกเป็นตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยการบริหาร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านลักษณะงาน
- 2) ด้านการบริหารจัดการ
- 3) ด้านสภาพแวดล้อม และ
- 4) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

3.2.2 **ตัวแปรเกณฑ์** คือ คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา วัดการรับรู้โดยใช้ตัวชี้วัดใน 8 ด้าน ของวอลตัน คือ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน 4) โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง 5) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับคนอื่น 6) สิทธิส่วนบุคคล 7) จังหวะชีวิต และ 8) ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษา เป็นแบบคำถาม ชนิดปลายปิด สอบถามเกี่ยวกับอายุ รายได้ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ และสถานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ต่อปัจจัยการบริหาร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิ์ท (วิเชียร เกตุสิงห์, 2530, หน้า 78 - 80) คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ ครอบคลุมปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านลักษณะงาน	จำนวน 14 ข้อ
2.2 ด้านการบริหารจัดการ	จำนวน 13 ข้อ
2.3 ด้านสภาพแวดล้อม	จำนวน 13 ข้อ
2.4 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ ครอบคลุมใน 8 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	จำนวน 4 ข้อ
3.2 ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	จำนวน 7 ข้อ
3.3 ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน	จำนวน 6 ข้อ
3.4 ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง	จำนวน 9 ข้อ
3.5 ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับคนอื่น	จำนวน 6 ข้อ
3.6 ด้านสิทธิส่วนบุคคล	จำนวน 6 ข้อ

3.7 ด้านจังหวะชีวิต	จำนวน 6 ข้อ
3.8 ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	จำนวน 6 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน การบริหารคุณภาพชีวิตการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ตามลักษณะของตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัยนี้

2. เลือกประเภทของแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และสถานที่ปฏิบัติงาน ครอบคลุมตัวแปรหลัก คือ ตัวแปรทำพยากรณ์ คือ ปัจจัยการบริหาร มี 4 ด้าน หรือ 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านสภาพแวดล้อม และ 4) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ จำนวน 68 ข้อ และตัวแปรเกณฑ์ คือ คุณภาพชีวิตการทำงาน ของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งวัดได้ใน 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน 4) โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง 5) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับคนอื่น 6) สิทธิส่วนบุคคล 7) จังหวะชีวิต และ 8) ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน 52 ข้อ

4. หาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความสอดคล้อง หรือ IOC

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความสอดคล้อง คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมา คัดเลือก โดยแบบสอบถามปัจจัยการบริหาร มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 65 ข้อ คัดเลือกไว้เพื่อดำเนินการวิจัย จำนวน 50 ข้อ และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงาน มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 50 ข้อ ผู้วิจัยใช้ทั้งหมด 50 ข้อ และปรับปรุงแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่คัดเลือกไว้และปรับแก้แล้ว นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยง คือ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 30 คน ที่

เหลือจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยคัดเลือกด้วยการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มอำนาจการ จำนวน 7 คน กลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 6 คน กลุ่มนโยบายและแผน จำนวน 4 คน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

7. หลังการทดลองใช้ นำแบบสอบถามไปหาค่าความเที่ยงแยกเป็นรายตัวแปร และนำไปหาค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พลา ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538, หน้า 125) โดยมีเกณฑ์ คือ มากกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงของตัวแปรปัจจัยการบริหารแยกเป็นรายด้านและค่าความเที่ยงของตัวแปรคุณภาพชีวิตการทำงาน ดังนี้

7.1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตัวแปรปัจจัยการบริหาร แยกเป็น

7.1.1 ด้านลักษณะงาน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83

7.1.2 ด้านการบริหารจัดการ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82

7.1.3 ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

7.1.4 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.90

7.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตัวแปรคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94

7.3 แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

8. ปรับปรุงแก้ไข

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมใช้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในขั้นตอนดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.4.2 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.4.3 นำแบบสอบถามทั้งหมดลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ทางคอมพิวเตอร์

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน เพื่อการแปลความหมายเครื่องมือแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล นับจำนวนเป็นความถี่ของข้อคำถามแต่ละข้อเป็น
ร้อยละ

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลผลของคะแนน

การแปลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

4.50 – 5.00	หมายถึง ปัจจัยการบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง ปัจจัยการบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง ปัจจัยการบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง ปัจจัยการบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง ปัจจัยการบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาค่าความสัมพันธ์ (Correlation = r) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

± .00 – ± .33	ค่าความสัมพันธ์ต่ำ
± .34 – ± .69	ค่าความสัมพันธ์ปานกลาง
± .70 – ± 1.00	ค่าความสัมพันธ์สูง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับตำแหน่ง เงินเดือน สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน คำนวณหาค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)
3. หาดตัวแปรที่ดีที่สุดที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) โดยมีปัจจัยการบริหารเป็นตัวพยากรณ์และคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาเป็นตัวแปรเกณฑ์ และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน